

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของ นายนคร ดวงแก้ว และ นายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วย
มาตรา ๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ความว่า

พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ ฟ้องผู้ร้องกับพวก โดยกล่าวหาว่า นายนคร ดวงแก้ว
และ นายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยกับพวกร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ใน
ครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐๒ และเป็น
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๘๓ ประกอบกับจำเลยที่ ๑
เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในการคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ในข้อหาซื้อเฮโรอีนและกัญชา
ไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๗ เดือน ปรับ ๖,๕๐๐ บาท โทษจำคุก
ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ซึ่งภายในกำหนดเวลาที่ศาลรอการลงโทษ จำเลยที่ ๑ ได้กระทำ
ความผิดคดีนี้ขึ้นอีก โจทก์จึงขอให้ศาลบวกโทษในคดีก่อนเข้าด้วยกัน ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาว่า
จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง
มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน
เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีมีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๗๘ เหลือจำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้
รวมโทษจำคุกจำเลยที่ ๑ รวม ๑๐ ปี ๗ เดือน ริมเฮโรอีนของกลาง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒
พิพากษายืน จำเลยฎีกา ปรากฏในคำร้องฎีกา จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด

ให้โทษ...คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” มาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

ศาลฎีกาพิจารณาคำร้องของจำเลยแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าวในการวินิจฉัยคดี เป็นการโต้แย้งว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกาจึงส่งคำร้องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

จากข้อเท็จจริงตามคำร้องมีประเด็นเบื้องต้นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัย คือ ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า กฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่ผู้ร้อง คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าวรวมทั้งข้อโต้แย้งของจำเลยมีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งมายังศาลรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องมีว่า การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย
ไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือน
เป็นผู้กระทำความผิดมิได้

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติเพื่อปกป้องหรือคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
ให้การดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา ดังนั้น บทบัญญัติของมาตรานี้
จึงถือว่าการนำสืบพิสูจน์ว่าบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาเป็นภาระของพนักงานอัยการหรือโจทก์
ซึ่งสอดคล้องกับหลักของกระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง(due process of law) เนื่องจากประเทศไทยใช้
“ระบบกล่าวหา” เป็นหลักการพิสูจน์ความผิด ผู้กล่าวหาหรือโจทก์ในคดีมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์จนกว่า
จะปราศจากความสงสัยว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริง และเมื่อนำสืบแล้วยังมีข้อสงสัยว่า
จำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ให้ยกประโยชน์ให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่
ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้
ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่
การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือ
เฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เหมาะสม” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้
ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า
ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

ข้อโต้แย้งของผู้ร้องเข้าใจได้ว่าการที่มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษข้างต้น
บัญญัติให้บุคคลใดที่มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป
ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น มีผลให้พนักงานอัยการไม่ต้อง
นำสืบว่าผู้ที่มีสารเสพติดให้โทษดังกล่าวในปริมาณตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก
หรือมีไว้เพื่อจำหน่าย แต่ให้ถือว่ามีความผิดดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ร้องเห็นว่าบทบัญญัติข้างต้น
ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากพนักงานอัยการไม่ต้องนำสืบแสดง
ให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามที่โจทก์กล่าวอ้าง แต่ศาลกลับลงโทษจำเลยได้ตามฟ้อง และ
ในขณะเดียวกันก็เป็นการปิดโอกาสการที่จำเลยจะนำสืบหักล้างข้อกล่าวหาของพนักงานอัยการ ผู้ร้อง
จึงเห็นว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

อย่างไรก็ตามข้อโต้แย้งของผู้ร้องสามารถหักล้างได้ว่า เมื่อพนักงานอัยการจะฟ้องร้องผู้ต้องหา หรือจำเลยว่ามีสารเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ในปริมาณตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีไว้เพื่อผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย พนักงานอัยการก็ต้องนำสืบให้ชัดแจ้งเสียก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่คำนวณแล้วเป็นสารบริสุทธิ์ปริมาณตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปจริง ส่วนการที่บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่บัญญัติให้ผู้ที่ครอบครองสารเสพติดให้โทษดังกล่าวในปริมาณที่กล่าวไว้ข้างต้น ถือว่าเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งจะได้รับโทษตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท” นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โทษของความผิดอาชญากรรมครอบครอง ยาเสพติดให้โทษในปริมาณเช่นนั้นเท่ากับโทษของผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย ตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงต้องระบุนความผิดของการครอบครองสารเสพติดให้โทษดังกล่าวในปริมาณตั้งแต่ ยี่สิบกรัมขึ้นไป เป็นความผิดเช่นเดียวกันกับการเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดที่มีสารเสพติดให้โทษข้างต้นในปริมาณต่ำกว่ายี่สิบกรัม ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก ที่ต้องการให้การปราบปราม และควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจุบันปัญหายาเสพติดให้โทษ เป็นปัญหาสำคัญในระดับนานาชาติ จึงต้องมีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาดเพื่อให้บุคคลที่จะกระทำความผิด หวั่นเกรงต่อโทษที่จะได้รับ อันจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าบทบัญญัติ มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราช บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง กระทรวงยุติธรรมส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ ของศาลฎีกา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือ ที่ ขธ ๐๒๐๑/๒๕๑๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หนังสือกระทรวงยุติธรรมดังกล่าว ระบุว่า “ในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๒๕๖/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๒๑๕๔/๒๕๕๐ ของศาลจังหวัดแพร่ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ นายนคร ดวงแก้ว กับพวก จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสอง ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕, ๖๖, ๑๐๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๕๘, ๓๒ ริกขงกลาง และบวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่น เข้ากับโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่น รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ริกขงกลาง จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษายืน จำเลยทั้งสองฎีกา โดยในคำฟ้องฎีกาของจำเลยทั้งสองมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓

“ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทบัญญัติดังกล่าววินิจฉัยคดีนี้ กรณีจึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ กล่าวคือ ให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว

ในการนี้ ศาลฎีกาจึงขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

ในคำฟ้องฎีกาดังกล่าว จำเลยทั้งสองอ้างว่า “...ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และมาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสองไม่ได้ ทั้งโจทก์ก็ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่าจำเลยทั้งสอง ร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน แม้จำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลให้การปฏิเสธ เป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของจำเลยทั้งสอง ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานแล้วหลายคดี...”

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

กระทรวงยุติธรรมได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง”) มาให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติในวรรคหนึ่งว่า “ในการ ที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ บทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” จึงมีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า คำโต้แย้งของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่เป็นปัญหาอยู่นี้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีในการลงโทษผู้ร้อง และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นดังกล่าว ดังนั้น ในเมื่อผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งเท่ากับเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้น “ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖” กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ และขอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัย

ผู้ร้องได้ถูกศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า กระทำความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ฝ่ายผู้ร้องอ้างว่าตนมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้น มิได้มีไว้เพื่อจำหน่ายตามที่โจทก์ฟ้อง และว่าโจทก์ไม่มีพยานผู้ใดเห็นหรือนำสืบว่าจำหน่ายร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน แต่โจทก์ได้อาศัยข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเอาผิดกับผู้ร้อง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “.....การมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่า มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” ด้วยเหตุแห่งข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดตามกฎหมายนี้ ผู้ร้องจึงโต้แย้งว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ

จึงมีประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดให้เป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดไว้ว่า ผู้ที่มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในปริมาณตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปเป็นผู้ที่มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย นั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักการสากลขั้นพื้นฐาน แห่งกฎหมายอาญาของบรรดาอารยประเทศ ความหมายของหลักการดังกล่าวมีอยู่ว่า ในคดีอาญา โจทก์เป็นผู้รับภาระในการนำสืบการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ครบทุกองค์ประกอบแห่งความผิดตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติไว้ โดยที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่จำเป็นต้องนำหลักฐานใดๆ มาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเลย แต่มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มิได้มีข้อความที่ลบล้าง บั่นทอน หรือทำลายหลักการเกี่ยวกับการนำสืบของโจทก์ตามมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไร เพราะยังคงเป็นภาระของโจทก์ที่จะต้องนำสืบการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่เช่นเดิม กล่าวคือ เป็นหน้าที่ของโจทก์ตามมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า (๑) จำเลยมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองจริง และ (๒) เฮโรอีนดังกล่าวมีปริมาณที่คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปจริง มาตรา ๑๕ วรรคสอง ดังกล่าว หากได้มีผลเป็นการยกเว้นโจทก์จากภาระหน้าที่ในการนำสืบข้อเท็จจริงดังกล่าวอันเป็นองค์ประกอบความผิดแต่อย่างใดไม่ ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะมีข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็ตาม มาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญก็ยังคงมีผลใช้บังคับได้อยู่ดี และโจทก์ยังจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยการนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย มิใช่ปล่อยให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

นอกจากนั้นแล้ว มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ ดังกล่าวก็ได้บัญญัติห้ามการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ คือ เฮโรอีน อยู่แล้ว เว้นแต่จะมีไว้ในครอบครองเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาต ดังนั้น ถ้าพึงเพียงการมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี แม้จะมีไว้เพื่อการเสพเพียงอย่างเดียว ก็ย่อมเป็นความผิดทางอาญาอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ในตัวเองตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ อยู่แล้ว การที่มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติเพิ่มเติมให้เป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่า การมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในปริมาณตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปเป็นการมีไว้เพื่อจำหน่ายนั้น ก็เพื่อบัญญัติให้ความผิดดังกล่าวซึ่งย่อมมีระดับความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้นตามปริมาณของสาร เข้าอยู่ในขอบข่ายของมาตรา ๖๖ ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษที่หนักกว่าโทษสำหรับการมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเพียงอย่างเดียว ดังนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ จึงมิใช่เป็นการตั้งข้อสันนิษฐานว่า ผู้ร้องมีความผิดก่อนการพิสูจน์อันจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ได้ แต่เป็นการวางหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานในการกำหนดโทษว่า ผู้ที่ถูกพิสูจน์ความผิดตามหลักฐานแล้ว (ซึ่งหมายความว่าโจทก์สามารถหักล้างข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของจำเลยตามมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญได้แล้ว) จะต้องรับโทษสถานใด ทั้งนี้เป็นเรื่องนโยบายของรัฐในการที่จะแสวงหามาตรการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาเพื่อปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โดยการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง ประกอบกับความเป็นจริงที่ว่า ผู้ที่มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในที่สุดแล้วก็อดที่จะจำหน่ายด้วยไม่ได้ เพราะการจำหน่ายเป็นหนทางหนึ่งที่จะหาเงินมาสนับสนุนการเสพยาเสพติดต่อไป อีกทั้งในทางปฏิบัติก็เป็นการยากอย่างยิ่งที่โจทก์จะนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้แน่ชัดได้ว่าจำเลยมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เนื่องจากจำเลยหรือผู้ต้องหายุ่มจะต่อสู้เสมอไปว่าตนมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเพียงประการเดียว

เมื่อพิจารณาความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ จากแง่มุมนโยบายทั่วไปของรัฐแล้วจะเห็นได้ว่า มีผลเท่ากับเป็นการบัญญัติว่าผู้ใดมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในปริมาณตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีนั้น มีความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต ดังเช่นที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ นั้นเอง ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องระบุ

หรือพิสูจน์วัตถุประสงค์หรือเหตุจูงใจในการมีเฮโรอีนดังกล่าวไว้ในครอบครองว่า มีไว้เพื่อเสพ และ/หรือเพื่อจำหน่าย หากกฎหมายบัญญัติลักษณะความผิดและโทษไว้ดังเช่นว่านี้แล้ว ก็ย่อมไม่มีช่องทางที่ผู้ร้องจะสามารถกล่าวอ้างหรือต่อสู้ได้เลยว่ากฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ แต่อย่างไร

นายสุจินดา ยงสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ